

Vězeňská služba České republiky
Věznice Pardubice

Husova 194, pošt. příhrádka 18, 530 44 Pardubice, tel.: 466 083 111, fax: 466 083 101, ISDS: wbrtd4yn

Č.j.: VS 20/007/007/2014-21/SEK/002

V Pardubicích dne 2. 12. 2014

Veřejná ochránkyně práv
Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.
Údolní 39
602 00 BRNO

Počet výtisků: 2
Výtisk č.: 1
Počet listů: 18
Přílohy: 87

- datovou zprávou -

Vyjádření ke zprávě z návštěvy zařízení Věznice Pardubice

Vážená paní veřejná ochránkyně práv,

dne 7. 11. 2014 jsem od Vás obdržel zprávu ze systematické návštěvy Věznice Pardubice (dále jen „věznice“), které se ve dnech 25. 6. až 27. 6. 2014 zúčastnili spolu s Vámi pověřeni zaměstnanci Kanceláře veřejného ochránce práv. K Vámi uvedeným zjištěním, závěrům a doporučením předkládám níže uvedené vyjádření.

Část 1 – Materiální podmínky (doporučení č. 1.1 až 1.10 a opatření č. 1)

Ložnice na všech ubytovnách jsou vybaveny počtem postelí, aby na 1 odsouzeného připadala ubytovací plocha minimálně 4 m², čímž je zabezpečeno průběžné dodržování ustanovení § 17 odst. 6 vyhlášky č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody (dále jen „ŘVTOS“). Pokud ubytovací kapacita ložnice vyžaduje vybavení patrovými postelími, tak všechna horní lůžka jsou opatřena protiprachovými podložkami (napevno připevněný plech), jak stanoví ustanovení § 17 odst. 7 ŘVTOS. Dodržování tohoto ustanovení je pravidelně (vždy ve středu) ve všech ubytovnách kontrolováno příslušníky dozorcí služby. Kontrola je náhodě vizuálně prováděna i mimo stanovený interval a nedostatky jsou neprodleně odstraněny. Případná chybějící protiprachová podložka na horním lůžku zjištěná při Vaší návštěvě musela být zapříčiněna svěvolnou manipulací ze strany odsouzených.

Odsouzení umístění k výkonu trestu odnětí svobody (dále jen „VTOS“) do věznice jsou vždy při prvotním vystrojení v intendantním skladu vybaveni 3 kusy omyvatelných matrací a 1 kusem omyvatelného podhlavniku, a to v souladu s ustanovením § 9 odst. 2 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 6/2012 o vystrojování, obviněných, odsouzených a chovanců (dále jen „NGŘ č. 6/2012“). Zničení omyvatelných povlaků matrací je, bohužel, skutečností. Na tato zjištění je samozřejmě reagováno a je vyžadováno uhrazení vzniklé škody na majetku Vězeňské služby České republiky (dále jen

„Vězeňská služba“). Opravy či nové potažení matrací je realizováno v rámci vlastních pracovišť.

Ustanovení § 17 odst. 6 ŘVTOS je průběžně dodržováno na všech ložnicích, k čemuž nám napomáhá i výše popsané opatření. Ložnice č. 306, o níž se zmiňujete, se nenachází na oddělení D4, nýbrž na oddělení D3. Její rozměr je 34,07 m², takže její ubytovací kapacita činí 8 odsouzených. Pokud jste zjistili stav 8 odsouzených, tak ubytovací kapacita nebyla překročena.

V době Vaší návštěvy připadaly minimálně 4 m² ubytovací plochy na jednoho odsouzeného. Problematice dodržování ubytovací kapacity je věnována trvalá pozornost jak ze strany vedení oddělení výkonu trestu (dále jen „OVT“), tak vedení věznice, kdy je toto projednáváno každý týden v rámci bezpečnostní komise věznice. Vedení OVT zasílají vychovatelé jednotlivých oddílů vždy ve středu přehled naplněnosti jednotlivých ložnic v ubytovných odsouzených, tudíž nemohlo dojít k překročení ubytovací kapacity.

Vnitřní síta v oknech na celách oddělení výkonu kázeňských trestů zabraňují přístupu zde umístěným odsouzeným k oknům a tím k navazování nedovolených kontaktů s jinými osobami a předávání různých věcí. Nezabraňují však účinnému větrání cel a neomezují průnik světla. Ten je do cel č. 1, 2 a 3 snížen v návaznosti na střechní nákladové rampy sousedního objektu (sklady oddělení logistiky). Zesílení denního světla světlem stropního osvětlení není hygienicky závadné.

Stavebně technické prostředky (lexany) v oknech kuřárny a WC ubytovny F byly zřízeny z důvodu přehazování nepovolených předmětů (např. mobilní telefony, drogy) z civilního sektoru do prostoru vycházkového dvora před touto ubytovnou a měly zabránit jejich získání odsouzenými. Po vybudování záchytné sítě je ale úspěšnost přehození nepovolených předmětů do prostoru vycházkového dvora minimální, takže lexany lze z uvedených oken odstranit.

Odsouzení na ubytovně G1P mají možnost si přivolat pomoc nebo žádat zásah příslušníka dozorce služby prostřednictvím dorozumivacího zařízení, které je umístěno na obou stranách katru tohoto oddělení, a to právě z důvodu zajištění neomezeného používání. Je vyvedeno na dozorečnické stanoviště, kde je příslušník nepřetržitě přítomen, přičemž od oddělení G1P je vzdáleno jen několik metrů a žádaná intervence ze strany personálu věznice je tak téměř okamžitá. V případě přivolání (užití zařízení) je příslušník upozorněn zvukovým signálem, na který musí reagovat a mechanicky jej odbavit.

Ložnice na všech ubytovných jsou osazeny dveřmi. Dveře ložnice č. 122 oddělení G1P byly v době Vaší návštěvy předány na pracoviště „údržba“ k provedení jejich opravy. Jelikož se jednalo pouze o drobnou opravu, dveře byly neprodleně usazeny zpět na ložnici č. 122. Takový je samozřejmě i aktuální stav. K poškozování dveří i jiného nábytku a zařízení, bohužel, často dochází, a to zejména nevhodným a nešetrným zacházením ze strany odsouzených.

Vnitřním řádem věznice je stanoveno, že odsouzení mohou kouřit pouze v prostorech k tomu vymezených. V každém výchovném kolektivu je zřízena kuřárna, která je stanoveným způsobem označena – nápisem „Kouření povoleno“. Nerespektování zákazu kouření mimo určené místo je kázeňským přestupkem, za který je s přistihnutím odsouzeným zahájováno kázeňské řízení. V tomto směru je dodržování vnitřního řádu věznice striktně vyžadováno, mimo jiné i vzhledem k vědomí, že i zaměstnanci jsou ti, kteří do ložnic a ubytoven odsouzených vstupují a sami mají zájem na tom chránit své zdraví.

V souladu s ustanovením § 16 odst. 5 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZVTOS“) jsou vycházky realizovány denně v rozsahu nejméně 1 hodiny, odsouzení se jich účastní dle vlastního zájmu. V jejich průběhu mohou odsouzení individuálně sportovat, přičemž řada odsouzených této možnosti i využívá. Hromadné sportovní aktivity jsou prováděny pod dohledem zaměstnanců věznice, kteří danou aktivitu řídí a dohlíží na její průběh a bezpečnost a dbají na to, aby nedošlo ke zraněním odsouzených.

V době vycházek i při sportovních aktivitách (individuálních i hromadných, v rámci vycházek i zájmové aktivity) mohou odsouzení používat vlastní sportovní oděv a obuv bez omezení. Vnitřním řádem věznice, potažmo pokynem vedoucí OVT, který je umístěn na informativní nástěnce každého výchovného kolektivu, je specifikováno množství a druh povoleného vlastního oděvu. Tento povolený vlastní oděv mají odsouzení uloženy ve své skřínce na osobní věci, udržují si jej v čistotě, mohou si ho měnit při návštěvách.

Dle ustanovení § 53 odst. 1 ZVTOS se odsouzení pohybují v prostorách věznice organizovaně pod dohledem zaměstnance Vězeňské služby. Z důvodu zajištění pořádku a bezpečnosti ve věznici je nutné, aby se odsouzení pohybovali ve tvaru, což vede k větší přehlednosti o nastoupených odsouzených. Požadavky na uspořádaný přesun odsouzených nemohou být považovány za šikanózní, protože jsou praktikovány i za účelem vlastní ochrany odsouzených (zejména předcházení nevhodného chování mezi samotnými odsouzenými, zabezpečení osobního teritoriálního prostoru každého jedince a zajištění přehledu odsouzeného o tom, co se kolem něho děje /pocit bezpečí/). Při přemísťování jakékoliv skupiny osob je takovýto přístup běžný, dokonce i žádoucí a využívá se ve všech rovinách společenského fungování. Nosit brašnu výhradně na pravé straně není po odsouzených vyžadováno. Takovéto opatření není stanoveno, jelikož i z našeho pohledu by bylo naprosto nedůvodné.

Věznice řeší problém výskytu hlodavců ve svém areálu a s tím související otázku její deratizace systematicky, pravidelně a průběžně celoročně. Za tímto účelem máme uzavřenu smlouvu o dílo na komplexní deratizační ošetření venkovních i vnitřních prostorů věznice se zhotovitelem _____
O podrobnostech její realizace jsem Vás již informoval.

Mimo pravidelné deratizační zásahy jsou prováděny i mimořádné deratizační zásahy nebo doplňková ošetření. Poslední pravidelné deratizační ošetření bylo provedeno dne 15. 9. 2014, doplňkové deratizační ošetření dne 11. 11. 2014 a poslední pravidelné dezinfekční ošetření dne 11. 11. 2014. V průběhu měsíců říjen a listopad 2014 bylo v rámci částečné rekonstrukce inženýrských sítí přistoupeno i k opravě kanalizační sítě, zejména kanalizačních šachet nejvíce zatížených míst výskytu hlodavců.

Od měsíce září 2014 probíhá celoplošná deratizace města Pardubic. V lokalitě věznice byla deratizace provedena v týdnu od 8. 9. do 12. 9. 2014.

Příčinou subjektivního charakteru výskytu hlodavců je mimořádně velký počet lehce přístupných potravních zdrojů, když odsouzení vyhazují zbytky potravy z oken. Tímto problémem se věznice zabývá opakovaně, naposledy v lednu 2014, kdy byl nastaven systém k omezení výskytu hlodavců se zaměřením na manipulaci se starým pečivem a jeho odvoz z ubytoven. Přijatým opatřením bylo docíleno minimalizace vyhazování potravin (chléb, pečivo) z oken.

Umístění napevno zabudovaných katrů ve dveřích kanceláří vychovatelů a odborných zaměstnanců na ubytovně A (východ do oddělení odsouzených) je provizorním řešením dříve uloženého úkolu. S jejich nahrazením za katry otevíratelné je počítáno. Jejich osazení bude provedeno v co možném nejkratším termínu po dodání od výrobce.

Část 2 – Hygiena (doporučení č. 2.1 až 2.8 a opatření č. 1)

Obsah hygienického balíčku ve smyslu ustanovení § 16 odst. 8 ZVTOS je dán metodickým listem generálního ředitele Vězeňské služby č. 1/2014 o podrobnostech pro výdej balíčků obsahujících základní věci osobní potřeby. Při jeho vydávání je postupováno v souladu s ustanovením § 3 písm. a) citovaného metodického listu a obsah balíčku je stanoven dle aktuální potřeby základních věcí osobní potřeby odsouzeného. Posuzování individuálních potřeb odsouzených je obvyklou součástí přidělování sociálních balíčků. Praxe u většiny vychovatelů je taková, že raději dávají více než méně, neboť jsou to právě oni, kteří s odsouzenými přicházejí do každodenního kontaktu a řeší nepříjemné situace spojené se zanedbáváním hygieny.

Každému odsouzenému poskytuje věznice jedenkrát měsíčně hygienické prostředky v základní náležitosti, a to mýdlo pro osobní hygienu a toaletní papír (1 role) v souladu s ustanovením § 16 odst. 2 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby č. 6/2012 o vystrojování, obviněných, odsouzených a chovanců. Pro případ zvýšených důvodných požadavků na přiděl hygienických potřeb disponují vychovatelé určitým rezervním množstvím základních hygienických prostředků, tj. mýdly a toaletním papírem, které bylo částečně navýšeno. Podnět k jejich poskytnutí nad rámec musí ale vzejít od samotných odsouzených.

Nejsou nám známy skutečnosti, že by množství vydaného toaletního papíru bylo nedostačující. Nikdo z odsouzených se na příslušné zaměstnance věznice neobrátil s žádostí o poskytnutí hygienických potřeb nad stanovený rámec, které by v případě její důvodnosti bylo zcela jistě vyhověno. V daném směru nebyly řešeny ani žádné připomínky či stížnosti odsouzených.

Plošné poskytování nadměrného množství jakýchkoliv prostředků vede k jejich plýtvání, zvýšení finančních nákladů a tedy i k nehospodárnosti, což nelze připustit.

Kompletní rekonstrukce sociálních zařízení (WC, koupelny) na ubytovně B již byla zrealizována (dne 17. 10. 2014 předána do užívání). Vybavení těchto prostor je aktuálně kompletní a plně funkční. V rekonstrukcích sociálních zařízení pokračujeme i na dalších odděleních, v současné době na ubytovně E. Pro informaci Vám sdělují, že celkové náklady na uvedené rekonstrukce přesahují 3.000.000,- Kč.

Jinak zjištěné závady na sociálních zařízeních a jejich vybavení jsou průběžně odstraňovány. Nutno ale zdůraznit, že k jejich vzniku velmi často dochází nevhodným, nešetřným a mnohdy i úmyslným zacházením samotných odsouzených.

Shodně lze hovořit i o stavu dalšího vybavení ubytoven, tedy i dveří na WC. Jejich poškození mnohdy nelze odstranit na místě, ale je nutné opravu provést na pracovišti „údržba“, a proto daný prostor není dveřmi dočasně osazen. Jedná se o naprosto standardní postup.

Dveře kabinek WC byly opatřeny otočnými koulemi, popř. klikami ovládanými střílkou zámku. Jednáním odsouzených byla tato zařízení poškozena a v řadě případů

zlikvidována. Snažíme se je průběžně nahrazovat novými koulemi či klikami, ale funkční stav má následně trvání pouze několik dní i hodin. Jedná se o nekonečný příběh.

Osazení dveří WC signalizací o jejím obsazení nepovažujeme za opodstatněné, a to i s ohledem na výše popsané skutečnosti. Obsazení WC mnohdy řeší samotní odsouzení použitím závěsné cedulky.

Každá ubytovna (nejen výstupní oddělení) je vybavena pračkou, kterou mohou využívat všichni odsouzení. Cílem tohoto našeho přístupu je rozvíjení jejich soběstačnosti. Přestože jsou odsouzení seznámeni s obsluhou pračky a mají k dispozici i písemný návod, velmi často dochází z jejich strany k nekompetentnímu užívání. V důsledku toho se snižuje funkčnost a životnost zařízení, tedy dochází často k poruchám praček. Odsouzení daného oddělení jsou pak dočasně (do odstranění závady) odkázáni na ruční praní.

Veškeré prostory věznice jsou průběžně udržovány v pořádku a čistotě. Daná povinnost vyplývá z ustanovení § 48 odst. 1 ŘVTOS pro každého odsouzeného. Denně se provádí úklid všech ubytovacích i společných prostor na ubytovnách, vždy v sobotu se realizuje generální úklid. Travnaté plochy jsou pravidelně sekány, vybraní odsouzení jsou proškořováni v manipulaci s křovinořezem či sekačkou na trávu.

Prislušníci dozorců služby a vychovatelé dohlíží na dodržování pořádku v jednotlivých ubytovnách i venkovních prostorech v areálu věznice i jejím blízkém okolí. Vedou odsouzené k uvědomění si nutnosti udržovat pořádek v prostorách, ve kterých jsou ubytováni a běžně se pohybují, i s cílem do budoucna, aby odsouzení po propuštění z VTOS tyto zásady dodržovali.

Koupání odsouzených upravuje ustanovení § 21 odst. 2 ŘVTOS, který stanoví, že koupání se odsouzeným umožní nejméně jednou týdně. Pokud to vyžaduje pracovní zařazení odsouzených nebo jiné okolnosti, umožní se koupání častěji. Za koupání se v podmínkách výkonu trestu považuje sprchování teplou vodou.

Ve věznici mají odsouzení v odděleních standardního VTOS možnost koupání čtyřikrát týdně, a to v úterý, čtvrtek, sobotu a neděli. Ve specializovaných odděleních pro trvale pracovní nezařaditelné odsouzené je možnost koupání neomezená. Odsouzení pracovní zařazení na většině vnitřních i vnějších pracovišť mají umožněno každodenní koupání přímo na pracovišti. Odsouzeným z vnitřních pracovišť a i je v případě potřeby (velké ušpinění) zajištěno koupání v ubytovně a odsouzeným z vnějších pracovišť rovněž v ubytovně, a to každý den po návratu z pracoviště.

Z výše uvedeného vyplývá, že věznice umožňuje dostatečné koupání odsouzeným, a to nad rámec stanovený právními předpisy.

Část 3 – Zdravotní péče (doporučení č. 3.1 až 3.6)

K dané problematice zopakují, že systém zajišťující dostupnost zdravotní péče odsouzeným ve věznici je transparentní a samotná zdravotní péče je jim poskytována v maximální možné míře. Zdravotní péče je odsouzeným dostupná po celých 24 hodin, přičemž v mimopracovní době je v případě potřeby zajištěna formou eskort do civilních zdravotnických zařízení nebo přivoláním rychlé lékařské či zdravotní pomoci. Skutečností, o nichž jsem Vás informoval v příspěvě pod č.j. VS 20/007/005/2014-21/SEK/002, v praxi způsobují situaci, že v průběhu řádné pracovní doby se na zdravotnické středisko nedostanou

k ošetření všichni hlásící se odsouzení. Zvyšování počtu ošetřených odsouzených na zdravotnickém středisku při zachování kvality péče je ale při stávajícím personálním obsazení a přístupu odsouzených k lékařské péči obtížné. Zvýšení efektivity a dostupnosti péče lze ale jednoznačně dosáhnout změnou přístupu samotných odsouzených, konkrétně pak uvážlivějšími požadavky na vyšetření lékařem, dodržováním zásad hlášení se k lékaři, řešením skutečně zdravotních problémů a včasným upozorněním na realizaci jejich požadavků mimo vlastní ordinaci lékaře středním zdravotnickým personálem. Přijetí plošného opatření tudíž není na místě.

Nový způsob vyřizování žádostí odsouzených o předepsání užívaných léků, který byl zaveden do praxe dnem 21. 7. 2014, je stále uplatňován. Odsouzení s ním byli obeznámeni, takže své požadavky na doplnění chronické medikace bez potřeby návštěvy lékaře předávají v pracovních dnech zdravotním sestřím při výdeji léků. V praxi se jedná asi o 4 až 5 odsouzených denně. Tímto krokem se sice eliminovalo přerušování užívání léků, ale nesnížil se počet odsouzených předváděných na zdravotnické středisko. Efekt je tudíž jednosměrný, nicméně i tak důležitý. Zároveň je třeba podotknout, že je plně na zodpovědnosti lékaře, zda akceptuje požadavek odsouzeného na předpis požadovaných léků, aniž by ho vyšetřil v ambulanci.

Připouštím, že komunikace s odsouzenými, kteří neovládají český jazyk, případně jazyky rozšířené ve světě (tj. anglický, německý či ruský jazyk), je velmi obtížná a může dojít k určitému nepochopení. Jako nejdostupnější forma tlumočení je pak aplikován internetový překladáč. U Vámi uváděného odsouzeného vietnamské národnosti byla ústně domluvena spolupráce s Velvyslanectvím Vietnamské republiky v Praze, takže v případě potřeby můžeme využít služeb jejich tlumočnicka, a to i telefonicky. Další alternativou je pak nabídka Charity České republiky, která zavedla bezplatnou informační telefonickou linku pro Vietnamce žijící a pracující v České republice. Mimo jiné nabízí překladatelské služby a tlumočení prostřednictvím telefonu, přičemž služby jsou určeny jednotlivcům i institucím. Samozřejmě nutným předpokladem využití uvedených služeb je souhlas odsouzeného se sdělením informací o jeho zdravotním stavu.

Odsouzení – diabetici s předepsaným užíváním inzulínu jsou vybavováni inzulínovými pery, které umožňují aplikaci inzulínu i při jejich zrakovém postižení. K self monitoringu jsou jim dále předepisovány glukometry. Balení s náhradními inzulíny jsou bezpečně skladována v lednicích umístěných v místnostech určených pro diabetiky. Dveře lednic jsou osazeny teploměry k objektivní kontrole teploty v lednici. O zjištěných teplotách je pořizován písemný záznam, který se v současné době vede již každý den. Teplotu v lednici je samozřejmě třeba hodnotit v době, kdy nebylo krátce před tím s inzulíny manipulováno, což zejména v letním období může vést k vyšším teplotám, než stanovuje norma, a následně k nesprávné interpretaci podmínek pro uložení inzulínů. V případě skutečně objektivního zjištění poruchy chlazení jsou bezodkladně přijata opatření k nápravě stavu.

Léky jsou na zdravotnickém středisku věznic skladovány a dále užívány dle obecně platných norem a v souladu s vnitřními předpisy s důrazem, aby se minimalizovalo riziko jejich zneužití odsouzenými. Expirace léků je v jednoměsíčních intervalech kontrolována všeobecnou zdravotní sestrou, která o úkonu provádí zápis se svým podpisem. Namátkovou kontrolu těchto zápisů a expiračních dob uložených léků dále zajišťuje vrchní všeobecná sestra.

Všechny užívané lékařské přístroje a zdravotnické pomůcky mají v současné době řádně provedeny technické prohlídky a dle stanoveného harmonogramu jsou naplánovány prohlídky následné. Údaj o automatickém defibrilátoru po expirační době neodpovídá

skutečnosti, neboť průběžná bezpečnostně technická kontrola tohoto přístroje byla provedena dne 27. 2. 2014, výměna elektrod v něm pak v měsíci květnu 2014.

Úklid a desinfekce zdravotnického střediska jsou realizovány dle desinfekčního a hygienického programu. Prostředky určené k provádění těchto úkonů se v pravidelných intervalech řádně mění dle rozpisu v uvedeném programu.

Do ordinací na zdravotnickém středisku jsou odsouzení vpouštěni z čekáren jednotlivě dle požadavků zdravotnického personálu. Samotné prohlídky jsou standardně přítomni pouze lékař a zdravotní sestry. Příslušník dozorcí služby se nachází v prostoru před ordinacemi, tj. mimo doslech i dohled, pokud není požádán lékařem, popřípadě zdravotní sestrou, aby byl po dobu poskytování zdravotní péče přítomen v ordinaci z důvodu zajištění bezpečnosti zdravotnického personálu (ustanovení § 15 odst. 3 nařízení ministra spravedlnosti č. 4/2008 o poskytování zdravotní péče osobám ve výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody). Jedná se o preventivní opatření, ke kterému se přistupuje pouze v odůvodněných případech (předchozí agresivní chování odsouzeného, zvýšené riziko napadení personálu apod.).

O přítomnosti příslušníka dozorce v ambulanci nebyla vedena evidence. V návaznosti na Vaše doporučení jsem nařídil, aby lékař o této skutečnosti vždy provedl zápis do zdravotnické dokumentace odsouzeného se zdůvodněním svého rozhodnutí.

Část 4 – Podmínky výkonu trestu odnětí svobody trvale pracovní nezařaditelných odsouzených (doporučení č. 4.1 až 4.11 a opatření č. 1 až 2)

Věznice není registrována jako zdravotnické zařízení. Tím se dle ustanovení § 7 odst. 2 nařízení ministra spravedlnosti č. 4/2008 ve zdejších podmínkách rozumí pouze zdravotnické středisko věznice. Specializovaná oddělení pro trvale pracovní nezařaditelné odsouzené nejsou speciálními odděleními zvláštní ambulantní péče, tj. účelovými zdravotnickými zařízeními, a proto nelze na ně v celém rozsahu aplikovat materiální, technické, personální a další standardy stanovené pro zdravotnická zařízení (např. vyhláškou č. 99/2012 Sb., o požadavcích na minimální personální zabezpečení zdravotních služeb, ve znění vyhlášky č. 287/2013 Sb.).

Vybavení specializovaných oddělení pro trvale pracovní nezařaditelné odsouzené specificky neupravuje žádný právní či vnitřní předpis. Zároveň je zde uplatňován ložnicový způsob ubytování, nikoli v uzavřených celách.

Všechny ubytovny a jejich jednotlivá oddělení byly zkolaudovány a v daném stavu schváleny příslušnými orgány k účelu, k jakému jsou využívány.

Na specializovaných odděleních pro trvale pracovní nezařaditelné odsouzené jsou ve sprechách umístěny sedačky připevněné na zdi, na toaletách jsou dle potřeby rozmístěna madla, která se i dle aktuálních požadavků doplňují.

Ubytování pro odsouzené – imobilní vozíčkáře je řešeno v rámci dvou specializovaných oddělení (D1 a H1). U oddělení D1 se konkrétně jedná o ložnice č. 110 a č. 111 se samostatným vestavěným sociálním zařízením (umyvadlo, sprecha, WC), jejichž ubytovací kapacita je 2x3 odsouzení při ubytovací ploše 6 m² na 1 osobu. Obdobné vybavení je i na oddělení H1 u ložnic č. 109 a č. 110 s kapacitou 2x2 odsouzení. Dle vyjádření Krajské hygienické stanice Pardubického kraje v Pardubicích je sociální zázemí na uvedených specializovaných odděleních odpovídající. Přesto na nově vzniklé situace a potřeby dle možností adekvátně reagujeme a potřebné vybavení dle odborných doporučení doplňujeme.

Zaručení nerušeného osmihodinového spánku a soukromí odsouzených je průběžně věnována značná pozornost. Nelze však opomenout skutečnost, že odsouzení jsou na specializovaných i ostatních odděleních ubytováni hromadně, což je velmi náročné na zajištění práv jednotlivců. Toto hromadné ubytování vyžaduje stanovení určitého režimu a vzájemný respekt a toleranci všech na ložnici ubytovaných odsouzených k soukromí druhých. Poměry na oddělení D1 neodmyslitelně souvisí i s aktuálním osobnostním složením odsouzených a zároveň i s velmi často se vyskytujícím jejich psychiatrickým onemocněním.

Jak jsem již výše zmínil, věznice nemá statut zdravotnického zařízení, případně zařízení sociální péče, kde jsou lůžka napojena přívolávací signalizací na zdravotnický personál (ve věznici není zdravotnický personál přítomen nepřetržitě po dobu 24 hodin denně). Proto ložnice určené k ubytování imobilních odsouzených ani jim určené koupelny nejsou tímto zařízením technicky vybaveny. Jsou s nimi ale společně ubytováni odsouzení – zdravotní asistenti, kteří v případě potřeby přívolání pomoci zajišťují.

Hlásiče tísňového volání, případně hlásky vnitřního dorozumívacího systému jsou imobilním odsouzeným v dostatečném množství přístupny na chodbách ubytovny. Jejich funkčnost je pravidelně kontrolována. Tísňové hlásiče jsou součástí bezpečnostního systému, takže primárně neslouží k přívolání zdravotnické péče.

Není-li specializované oddělení pro trvale pracovní nezařaditelné odsouzené (ve věznici oddělení D1, E1, G1P a H1) považováno za zdravotnické zařízení, není nutné, aby odsouzení, kteří zde poskytují pomoc dalším odsouzeným vyžadujících pomoc druhé osoby, splňovali kritéria pro zdravotnické pracovníky. Přesto v daném směru činíme patřičné kroky.

Praxe je tudíž taková, že odsouzený vytypovaný pro práci zdravotního asistenta je následně vyšetřen cestou zdravotnického střediska, kde vedle jeho tělesného vyšetření doplněného objektivními nálezy je lékařem posuzována rovněž jeho osobnostní způsobilost k tomuto pracovnímu zařazení. Využívají se přitom znalosti a odborné dovednosti odsouzených z civilního života (v současné době pracuje jako jeden zdravotní asistent profesionální záchranář). Všichni odsouzení – zdravotní asistenti jsou lékařem proškolení o zásadách první pomoci a ošetrovatelské péče. Průběžně se samozřejmě hodnotí jejich zodpovědný přístup k práci.

V zájmu dalšího zkvalitnění péče o zdravotně postižené odsouzené jsme vstoupili nad rámec svých povinností v jednání s odborem zdravotnické služby Generálního ředitelství Vězeňské služby k zajištění účasti všem neprofesionálním zdravotním asistentům zde pracujícím na 6 týdenním kurzu pro sanitáře, který je organizován ve Vězeňské nemocnici Praha - Pankrác. Dne 10. 10. 2014 nám bohužel bylo organizátory tohoto kurzu sděleno, že z kapacitních důvodů nelze aktuálně vyhovět našim požadavkům. Proto o zařazení odsouzených do kurzu pro sanitáře v nejbližším možném termínu budeme nadále usilovat.

Pro vybraná specializovaná oddělení pro trvale pracovní nezařaditelné odsouzené (aktuálně oddělení D1, E1 a H1) je stanoven minimální počet odsouzených – zdravotních asistentů (aktuálně 4) a ten je průběžně upravován dle potřeb věznice. V horizontu maximálně 3 měsíců bude počet odsouzených – zdravotních asistentů navýšen na celkových 6.

V rámci profesní přípravy se všichni zaměstnanci věznice pravidelně zúčastňují školení v poskytování první pomoci (téma P 3 – zdravotnická příprava), které se komplexně zabývá touto problematikou, a to jak z hlediska možných příčin vzniku zdraví či život ohrožujících stavů, klinického obrazu, tak z hlediska laické první pomoci a zajištění následné

péče. S ohledem na počet odsouzených – diabetiků ve věznicí je zvláštní důraz kladen na poskytování první pomoci této skupině odsouzených.

Odsouzení trpící diabetem jsou průběžně edukováni lékařem, seznamováni s časnými a pozdními komplikacemi diabetu, s postupem při vzniku příznaků hypoglykémie a jsou vybavováni vedle glukometrů k monitoringu aktuální glykémie též přípravky typu Glucagen Hypokit k možnosti zvládnutí hypoglykémie laikem při nemožnosti příjmu cukru ústy. Po jeho použití je průběžně tento lék předepisován lékařem odsouzenému do zásoby k uchování na ubytovně. Vybavování pracovišť zaměstnanců věznice pomůckami pro laické zvládnutí hypoglykémie tudíž není opodstatněné.

Zároveň je nutno doplnit, že blízkost zdravotnického střediska věznice i stanoviště rychlé zdravotnické pomoci od věznice je předpokladem rychlé zdravotnické pomoci odsouzeným při vzniku těchto stavů.

Rehabilitační péče je pro odsouzené průběžně zajišťována s ohledem na jejich zdravotní stav a indikaci této péče ve spolupráci s Vězeňskou nemocnicí Brno a Pardubickou krajskou nemocnicí a.s. Pardubice. Věznice totiž není rehabilitačním zařízením, k tomuto účelu není materiálně, technicky ani personálně vybavena, tudíž sama nemůže rehabilitační péči poskytovat. Nicméně v terapeutickém centru věznice je pod dohledem vychovatele - terapeuta prováděna s vybranými odsouzenými pohybová a pracovní terapie (částečně kopíruje ergoterapeutickou péči) a relaxační cvičení. Nejedná se ale o rehabilitační péči. Při zajišťování návratu dovednosti odsouzených do běžného života spolupracujeme dle potřeby s rehabilitační klinikou Pardubické krajské nemocnice a.s. a jejím ergoterapeutickým centrem.

Je-li lékařem - specialistou předepsána některému odsouzenému protéza či jiná zdravotnická pomůcka anebo je-li třeba provést opravu stávající protézy, je samozřejmě na dané doporučení reagováno a vše je zajišťováno cestou odborného civilního zdravotnického pracoviště. Podmínkou je samozřejmě souhlas odsouzeného.

Pro imobilní odsouzené je ve věznicí v současné době k dispozici 7 polohovacích postelí (další 3 kusy jsou objednány s termínem dodání do konce roku 2014), které jsou přidělovány odsouzeným na základě doporučení lékaře, a je využíváno 6 samostatných přenosných hrazd k lůžku. Konzumaci jídla usnadňuje použití 3 speciálních sklopných stolků. Dále je na ubytovnách rozmístěno dle potřeby celkem 10 mechanických invalidních vozíků, k nimž jsou k dispozici i antidekubitální podložky.

K odsouzeným se zdravotním postižením je přístupováno individuálně s ohledem na jejich tělesný a duševní stav. Lékařem je jim srozumitelným způsobem vysvětlováno jejich zdravotní postižení, možnosti další léčby a způsoby ke zmírnění či odstranění nepříznivých následků zdravotního stavu. Aktivně přitom spolupracuje s vězeňskými nemocnicemi a civilními zdravotnickými zařízeními.

Uvedená skupina odsouzených je samostatně ubytována a je s ní specificky pracováno. Ke zmírnění či odstranění nepříznivých následků zdravotního stavu vybraní odsouzení mimo jiné dochází do terapeutického centra, kde jsou jim pod dohledem vychovatelů – terapeutů nabízeny v rámci programu zacházení nejruznější pohybové či relaxační terapeutické aktivity. Do těchto aktivit jsou odsouzení zařazováni na základě doporučení vychovatelů či odborných zaměstnanců oddělení výkonu trestu. V terapeutickém centru jsou zřízeny rukodělná dílna, místnost pro pohybovou terapii, místnost pro relaxaci, místnost pro sebeobslužné aktivity, místnost pro arteterapii.

Vážení imobilních odsouzených je pouze jedna z možností k hodnocení stavu výživy. Její posuzování je navíc ovlivněno dalšími aspekty, například u odsouzených po amputaci končetin. Běžně se k hodnocení nutriční u těchto odsouzených kromě klinického obrazu využívá laboratorní sledování výživových parametrů. Zásadním údajem pro posouzení stavu výživy je stav metabolismu bílkovin.

Povinnost vybavení věznice váhou pro imobilní odsouzené není určeno právním ani vnitřním předpisem. Přesto se danou možností budeme zabývat (předpokladem je přidělení finančních prostředků – cena od cca 30.000,- Kč /vážicí křeslo/ a cca 45.000,- Kč /vážicí plošina/).

Na specializovaném oddělení pro trvale pracovní nezařaditelné odsouzené zařazené do typu věznice s ostrahou (oddělení D1) je všem odsouzeným (kapacita 47 míst) k dispozici kuchyňská linka umístěná na chodbě. K jejímu umístění či uspořádání doposud nikdo z odsouzených nevznesl žádnou připomínku. K takovému kroku dle našeho názoru není ani důvod, jelikož se jedná o standardní zařízení využitelné i odsouzeným – vozíčkářům. I ti se na ni dokáží sami obsloužit. Imobilním odsouzeným s ohřevem vody na zalití kávy, případně zalití instantních potravin pomáhá zde zařazený odsouzený – zdravotní asistent.

Vanou uzpůsobenou potřebám odsouzených s poruchami pohybového ústrojí věznice disponuje, přičemž je umístěna na sociálním zařízení oddělení H1.

Část 5 – Stravování (doporučení č. 5.1 až 5.4)

Odsouzeným s přiznanou základní stravní normou i léčebnou výživou je k obědu či k večeři podáváno i porcované maso. V měsících srpnu a září 2014 se v případě prvně uvedené skupiny odsouzených tak stalo celkem 8x.

Nemaslité části zvířat, tj. kosti, sádlo či kůži, obsahuje nejen mechanicky zpracované maso (separát), ale jsou běžnou součástí i porcovaného masa. Naší snahou je používání mechanicky zpracovaného masa minimalizovat. Kuřecí strojně oddělené maso je využíváno především na přípravu jídel z kuchyňsky upraveného mletého masa (sekaná, karbanátek apod.). Přitom je ale nutno přihlídnout i k finančním náležitostem v souladu s nařízením generálního ředitele Vězeňské služby č. 30/2014 o stravování ve Vězeňské službě České republiky (v době návštěvy bylo platné NGR č. 11/2003, ve znění pozdějších předpisů).

Odsouzeným umístěným v oddělení výkonu kázeňských trestů byla strava vydávána do jim přiděleného jídelního nádobí, tzv. ešusů. V měsíci listopadu 2014 bylo ale přistoupeno ke změně, takže do všech výdejních míst ve věznici (mimo jídelnu) je prováděn rozvoz stravy v plastových jídelnících.

V měsících srpna a září 2014 bylo odsouzeným nabídnuto mléko jako teplý nápoj obsažené v hnědé kávě, která je podávána ke snídaním pravidelně. Dále je mléko využíváno jako součást připravovaných pokrmů (polévky, omáčky, krémy, mléčné výrobky.) Mléko jako nápoj je poskytováno především odsouzeným se zdravotními problémy dle jídelního lístku schváleného nutriční terapeutkou. Jídelní lístky z uvedeného období přikládám v příloze.

Část 6 – Kontakt s vnějším světem (doporučení č. 6.1 až 6.4)

Dle ustanovení § 19 odst. 1 ZVTOS mají odsouzení právo přijímat návštěvy osob blízkých na dobu 3 hodin během 1 kalendářního měsíce. Citované ustanovení zároveň stanoví, že návštěvy probíhají v čase určeném ředitelem věznice. Dlouhodobě je ve věznici

aplikován systém tzv. nedělených návštěv, jelikož systém tzv. dělených návštěv by z našeho pohledu mohl i odradit od další návštěvy odsouzených, a to z důvodů jednak finančních, tak i po stránce náročného cestování s ohledem na věk a zdravotní stav blízkých osob. V důsledku toho by následně mohlo dojít k narušení sociálních vazeb, které jsou důležité pro správnou reintegraci odsouzených do společnosti.

V případě žádosti konkrétního odsouzeného by po zvážení všech souvisejících okolností mohla být povolena výjimka.

Jsme přesvědčení, že popsáním postupem není citované ustanovení porušováno.

Čekárna pro návštěvníky odsouzených je zřízena na hlavním vstupu do věznice, přičemž je řešena v možnostech daného prostoru, s přiměřeným počtem míst pro sezení a stolem. Je vybavena dokumenty stanovenými v ustanovení § 27 odst. 1 ŘVTOS.

Odsouzení mohou přijímat hygienické potřeby pouze v nárokovém balíku či si je zakoupit v prodejně věznice. Ustanovení § 24 odst. 3 ZVTOS se vztahuje na prádlo, oděv a potřeby k realizaci programu zacházení, pro vzdělávání nebo zájmovou činnost, nikoli na hygienické potřeby. V případě plošné realizace Vašeho doporučení by z naší strany docházelo k porušování zákonných norem.

Umožnění odesílání 2 neúředních listovních zásilek měsíčně každému odsouzenému na náklady věznice není právně stanoveno. Její zavedení by znamenalo značné finanční zatížení rozpočtu věznice, pro které není finanční krytí, a následně nevhodné nakládání s prostředky státu, což nelze připustit. Méně relevantním důvodem pro zavedení může být i tendence odsouzených ke zneužívání takovéto nabídky. Ve VTOS je značná část odsouzených, kteří si záměrně nenechávají finanční prostředky do věznice zasílat, aby jim nebylo strháváno na náklady VTOS, exekuce apod. Obecně platí, že nemůže-li si osoba pomoci sama sobě, podle principu solidarity sociální politiky by měla nejdříve pomoci rodina či jiné společenství a až na posledním místě stát.

Část 7 – Účel výkonu trestu odnětí svobody (doporučení č. 7.1 až 7.6)

Při udělování odměn je postupováno v souladu s ustanovením § 45 odst. 1 ZVTOS. Odsouzeným jsou udělovány odměny i za vzorné plnění pracovních, mimopracovních povinností či za vynikající studijní výsledky. Aby byl systém odměňování efektivní, je třeba si uvědomit, co stojí za ocenění a co může být považováno ještě za běžnou činnost. Udělování odměn, potažmo podávání návrhů, je subjektivní záležitostí jednotlivých zaměstnanců věznice a nelze danou oblast striktně generalizovat. I při udělování odměn je dbáno na dodržování pedagogických principů (přiměřenost, včasnost, efektivita atd.).

Žádný systém ani intervaly k udělování odměn odsouzeným není ve věznici stanoven. Primární je přístup a plnění stanovených povinností ze strany samotného odsouzeného. V praxi to znamená, že evidujeme případy, že odsouzený má uděleno několik odměn za I hodnotící období plnění programu zacházení, jiný odsouzený pak žádnou odměnu. Udělování odměn je vždy posuzováno individuálně. V prvním pololetí roku 2014 bylo uděleno celkem 634 odměn, dále ve 20 případech byl místo udělení odměny zahlazen dříve uložený kázeňský trest.

Při udělování odměn je přihlíženo ke specifickým trvale pracovní nezařaditelných odsouzených, kdy mají možnost získat kázeňskou odměnu nejen za pracovní aktivitu.

Odsouzení však nesmí očekávat, že jim někdo připraví podmínky pro získání odměny. Sami si musí vlastní aktivitou a iniciativou vytvářet podmínky pro získání odměny.

Vnitřní řád věznice jasně upravuje zvýhodnění odsouzených zařazených v jednotlivých dostupných skupinách vnitřní diferenciaci. Musím ale připustit, že aplikace některých z nich je ztížená a nepřináší tudíž patřičný efekt. V novém vnitřním řádu věznice, který byl aprobován dne 16. 10. 2014, došlo k rozšíření motivačních činitelů v jednotlivých dostupných skupinách vnitřní diferenciaci.

Fotokopie úředních dokumentů jsou odsouzeným v odůvodněných případech pořizovány (zdarma). Individuálně se posuzují možnosti daného odsouzeného získat kopii dokumentu prostřednictvím rodiny, časová naléhavost, oprávněnost a potřebnost. Úmyslně se odsouzeným nestěžují podmínky pro vyřizování jejich osobních záležitostí. Ba naopak, v samostatnosti jsou zaměstnanci věznice plně podporováni.

V typu věznice s dozorem není ve věznici výstupní oddělení zřízeno. Odsouzeným v typu věznice s dozorem, u nichž by přicházelo v úvahu zařazení do výstupního oddělení, je aktualizován program zacházení tak, aby byla zajištěna jejich příprava na soběstačný život po propuštění.

Kapacita výstupního oddělení v typu věznice s ostrahou činí 18 odsouzených. Terapeutický program stanovený pro odsouzené zařazené v tomto oddělení Vám zasilám v příloze.

Část 8 – Kulturní a sociální potřeby (doporučení č. 8.1 až 8.12 a opatření č. 1 až 2)

V průběhu vycházek mohou odsouzení individuálně sportovat, přičemž řada odsouzených této možnosti i využívá. Nejoblíbenější a nejčastější sportovní aktivitou odsouzených je běh, a to nejen pro udržení kondice, ale i pro psychickou pohodu a uvolnění, které přináší. Hromadné – kolektivní sportovní aktivity (nohejbal, florbal, fotbal, tenis apod.) jsou prováděny pod dohledem zaměstnanců věznice, kteří danou aktivitu řídí a dohlíží na její průběh a bezpečnost a dbají na to, aby nedošlo ke zraněním odsouzených.

Ve věznici jsou přístřešky instalovány na vycházkových dvorech ubytoven H a F. Zřízením přístřešků na ostatních vycházkových dvorech ubytoven (2x – A + D, B + E) jsme se již v minulosti zabývali. Byl zpracován investiční záměr, který jsme předložili investiční komisi Generálního ředitelství Vězeňské služby již v roce 2012. Finanční prostředky na jejich vybudování jsme, bohužel, doposud neobdrželi.

Odsouzení mohou ke sportovním aktivitám využívat hřiště s umělým povrchem, tělocvičnu, tenisové hřiště a sportovní místnosti na některých odděleních, z toho některá průběžně, jiná i rámci jiné činnosti (vycházky) či dle rozvržení. Nelze však veškerý čas trávit sportovními aktivitami, jakožto jednou ze zájmových aktivit, je nutné dodržovat časový rozvrh dne a další okolnosti (obsah programu zacházení apod.). U sportovních aktivit jsou samozřejmě vyžadovány zaměstnanci věznice kázeň, disciplinovanost a fair play hry. Někteří odsouzení však pravidla hry ani sportovní slušnosti nejsou schopni dostát. Dle možností se ale budeme snažit sportovní zázemí věznice využívat v co nejširší míře.

Právo na nákup potravin a věcí osobní potřeby dle ustanovení § 23 odst. 1 ZVTOS je garantováno všem odsouzeným. Odsouzení mají možnost si nakoupit v prodejně věznice mimo čas určený k vycházkám. Účast na vycházce rozhodně není důvodem v odepření uvedeného práva. Pouze ve výjimečných případech se může stát, že odsouzený neprovede

nákup včas (např. pokud měl pohovor s kurátorem, probačním úředníkem). V takových případech se přistupuje k alternativnímu řešení, vždy však na základě žádosti a souhlasu odsouzeného.

Časy nakupování nejsou pro jednotlivá oddělení trvale nastaveny, a to i z preventivně bezpečnostních důvodů. Rozhodně však nekolidují s časy vycházek.

Minimální sortiment zboží, které si odsouzení mohou nakoupit v prodejně věznice, je dán vnitřním řádem věznice. Vzhledem k neustálému pohybu v cenách zboží je nereálné vytvořit stálý ceník.

Ceny zboží v prodejně věznice jsou pravidelně kontrolovány (minimálně 1x za čtvrtletí). Výsledky kontrol provedených v roce 2014 Vám zasilám v příloze.

Náboženské předměty (devocionálie) jsou povolovány na základě kladného stanoviska kaplana těm odsouzeným, kteří se účastní některé z aktivit pod jeho vedením – kroužek církevní historie, pastorační pohovory atd.. Předměty mohou mít u sebe a používat je k individuálním náboženským obřadům. Jednotlivé případy (žádosti odsouzených) jsou posuzovány individuálně a s vědomím, že náboženské tradice splňují funkci stabilizačního duševního prvku v životě jedince a mají preventivní funkci ve vztahu k neurotickým, úzkostným stavům a psychickým problémům spojeným s krizí identity. Zejména v prostředí věznice je psychická vyrovnanost žádoucí.

Dle ustanovení § 22 odst. 2 ZVTOS, potažmo ustanovení § 30 ŘVTOS lze v odůvodněných případech povolit odsouzeným i používání dalších věcí, majících vztah k zajištění dalšího vzdělávání, programu zacházení, případně zájmové činnosti. Nutným předpokladem mimo jiné ale je, že jejich užívání nebude narušovat pořádek v ubytovacím prostoru anebo omezovat ostatní odsouzené.

Vzhledem k ložnicovému způsobu ubytování odsouzených je zcela nevhodné umísťovat televizní přijímač do každé ložnice, a to zejména s ohledem na rušení klidu ostatních odsouzených, plnohodnotné trávení volného času, zdravý spánek i ekologické smýšlení v souvislosti se zvýšenou spotřebou elektrické energie. Zároveň je umístění televizorů na ložnicích nemožné z důvodu chybějících anténních rozvodů a elektrických zásuvek na všech ložnicích (rovný přístup).

V souladu s ustanovením § 15 odst. 1 ŘVTOS je odsouzeným umožněna vlastní příprava kávy nebo čaje minimálně 2x denně. V každém oddělení je k dispozici vaříč, případně konvice, a nastavené časové intervaly jejich zapínání jsou dostatečné. V dané věci nebyly do současné doby řešeny žádné stížnosti odsouzených.

V horizontu 2 měsíců budou zkušebně realizovány výměna vaříče za 2 rychlovarné konvice a další opatření na oddělení D2, a to v návaznosti na časté zásahy odsouzených do elektroinstalací. Nieméně vybavení ubytoven vaříči anebo konvicemi je v gesci věznice, jejíž povinností je pouze umožnit 2x denně přípravu kávy nebo čaje.

Používání vaříčů je odsouzeným umožněno ve stanovených intervalech dle výše citovaného ustanovení. Délka intervalů jejich spouštění je nastavena tak, aby všichni odsouzení, včetně pracujících, měli možnost přípravy vlastní kávy nebo čaje. Nepřetržité zapnutí vaříčů není vhodné z důvodu zajištění úspory elektrické energie a řádného nakládání s přidělenými finančními prostředky.

Knihovní fond ve vězeňské knihovně byl v roce 2013 rozšířen o platná znění trestních předpisů, občanského zákoníku, Listinu základních práv a svobod. Další nákup právních předpisů je naplánován na rok 2015. Právníká literatura, včetně Evropských vězeňských pravidel, je k dispozici u sociálních pracovníků, případně vychovatelů, kteří je mohou odsouzeným poskytnout na jejich vyžádání.

Odsouzení mohou mít v držení fotografie blízkých osob a další jejich vyobrazení a mít je umístěné na nebo ve skřínce na osobní věci. Vzhledem k hromadnému ubytování odsouzených na ložnicích není výzdoba různými obrázky, plakáty apod. vhodná, jelikož by docházelo k narušení osobního prostoru ostatních odsouzených. Umístění různých vyobrazení na zdi ložnic je nepřijatelné jednak z důvodu ničení majetku, dále s ohledem na zajištění bezpečnosti, kdy by mohlo docházet k ukrývání nebezpečných či nepovolených předmětů pod tuto výzdobu.

Dřívější sledování televize (před 19:00 hodinou) není žádoucí s ohledem na dodržování časového rozvrhu dne a plnění jednotlivých aktivit programu zacházení. Jelikož účelem výkonu trestu odnětí svobody je mj. vedení odsouzených ke smysluplnému způsobu trávení volného času, není vhodné dřívější sledování televize, než je aktuálně stanoveno.

V odůvodněných případech je ale sledování televize nad stanovený rámec povolováno (např. v období vánočních svátků, konání sportovních mistrovství s českou účastí).

Odsouzení mají k dispozici nejsledovanější televizní programy. Aktuálně je rozšíření programové nabídky po technické stránce zajištěno, nic nebrání spuštění dalších 4 programů. Umožnění sledování televizních pořadů podle zařazení v prostupné skupině vnitřní diferenciací není možné realizovat.

Část 9 – Zaměstnávání (doporučení č. 9.1)

Odsouzení pracovníě zařazení jako kuchaři ve vězeňské kuchyni, kteří mají budiček v 03:15 hodin, opouštějí ubytovnu v 03:40 hodin. Po provedení stanovených úkonů jsou navedeni na pracoviště, kde jim začíná pracovní doba v 04:00 hodin.

Část 10 – Bezpečnost (doporučení č. 10.1 až 10.7)

Vzhledem k platné právní úpravě, s cílem zajištění bezpečnosti, nelze provádět důkladné osobní prohlídky pouze v individuálně odůvodněných případech. Důkladné osobní prohlídky se týkají všech vězněných osob, tedy i odsouzených se zdravotním postižením. Realizace a způsob jejich provádění jsou striktně nastaveny nařízením generálního ředitele Vězeňské služby č. 23/2014 o vězeňské a justiční strážní, ve znění nařízení generálního ředitele Vězeňské služby č. 52/2014 (dále jen „NGŘ č. 23/2014“), které je pro všechny příslušníky Vězeňské služby závazné. Ustanovení § 89 citovaného nařízení (v době návštěvy bylo platné NGŘ č. 18/2013 se shodným textem týkajícím se osobních prohlídek) přesně stanoví kdy, kde a jakým způsobem se důkladná osobní prohlídka provádí.

Při důkladné osobní prohlídce imobilních odsouzených ve věznici asistuje odsouzený – zdravotní asistent, který mu pomáhá při svlékání/oblékání oděvních svršků, přemístění z invalidního vozíku na pojízdnou sedačku sanitního vozidla apod. Tento asistent dále doprovází eskortu do mimovězeňského zdravotnického zařízení, kde zajišťuje obslužnost imobilního odsouzeného.

Důkladné osobní prohlídky budou nadále realizovány u všech odsouzených v souladu s NGR č. 23/2014 .

Ustanovení § 17 odst. 4 zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráži České republiky, ve znění pozdějších předpisů, umožňuje při předvádění osoby ve výkonu zabezpečovací detence, ve výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody mimo objekt věznice použít předváděcí fetízky, pouta a pouta s poutacím opaskem i bez splnění podmínek stanovených v ustanovení § 17 odst. 1 citovaného zákona. Příslušník Vězeňské služby je oprávněn je použít, pokud je to ke splnění účelu úkonu nezbytné.

Dle ustanovení § 43 odst. 2 NGR č. 23/2014 se vězněným osobám při eskortách do mimovězeňských zdravotnických zařízení přikládají minimálně pouta s poutacím opaskem, pokud vedoucí oddělení vězeňské stráže v odůvodněných případech nerozhodne jinak. Navíc se dle ustanovení § 41 odst. 4 citovaného nařízení vězněné osobě při předvádění mimo věznici vždy přikládají předváděcí fetízky.

Jelikož vedoucí oddělení vězeňské stráže, případně vrchní inspektor strážní služby v mimopracovní době je povinen v souladu s ustanovením § 56 odst. 3 písm. b), resp. § 61 písm. k) NGR č. 23/2014 zajistit bezpečné provedení eskorty (tzn. zabránit možnému útěku vězněné osoby, zabránit možnému napadení členů eskorty vězněnou osobou, zajistit bezpečnost nezúčastněných osob v mimovězeňském zdravotnickém zařízení – zdravotnického personálu, osob pohybujících se v objektu zdravotnického zařízení, zabránit možnosti vzetí rukojmí z řad nezúčastněných osob), jsou zákonem povolené a nařízením stanovené donucovací prostředky vždy z bezpečnostně preventivních důvodů využívány.

Jediným opodstatněným důvodem úpravy v použití donucovacích prostředků při zajištění eskortní služby je stanovisko lékaře – vedoucího zdravotnického střediska věznice, případně ošetřujícího lékaře, které je dle ustanovení § 43 odst. 2 NGR č. 23/2014 závazné. Zdravotně postiženým odsouzeným jsou v návaznosti na lékařem přiznané zdravotnické pomůcky a vydané stanovisko přikládány pouze jím povolené donucovací prostředky, případně nejsou vůbec používány.

V ordinacích jsou odsouzeným přiložené donucovací prostředky (pouta nebo pouta s poutacím opaskem) sejmuty na základě požadavku ošetřujícího lékaře (ne vždy lékař sejmutí požaduje, ne vždy je to nutné – např. vyšetření na ORL, zubní vyšetření, psychiatrické vyšetření).

Systém používání donucovacích prostředků při zajištění eskortní služby nebude z bezpečnostně preventivních důvodů měněn. Přiložením donucovacích prostředků eskortovaným odsouzeným nevzniká bezdůvodná újma, slouží pouze k dosažení účelu služebního úkonu (předvedení do mimovězeňského zdravotnického zařízení, zajištění bezpečnosti příslušníků a civilních osob).

Za účelem rekonstrukce, potažmo rozšíření systému CCTV (kamery, záznamová zařízení, podružná pracoviště) ve věznici byl zpracován investiční záměr, který byl zaslán ke schválení na Generální ředitelství Vězeňské služby. Finanční prostředky na realizaci uvedené akce věznici doposud poskytnuty nebyly.

Uchovávání jednotlivých záznamů z kamerového systému po dobu 30 dnů nám současné technické vybavení neumožňuje. I tato oblast bude řešena v rámci realizace výše uvedené investiční akce.

Při umístování odsouzených na jednotlivé ložnice je ustanovení § 7 ZVTOS respektováno. Odsouzení, kteří jsou ve VTOS poprvé, jsou tudíž zpravidla ubytováni odděleně od odsouzených recidivistů. Toto není dodržováno v ojedinělých a zároveň odůvodněných případech, které jsou zapříčiněny zejména naplněnou ubytovací kapacitou, specifiky jednotlivých výchovných kolektivů (např. trvale pracovní nezařaditelní odsouzení, výstupní oddělení) a osobnostními rysy odsouzených.

K poskytování první pomoci jsou ve věznicích primárně určeny brašny vybavené stanoveným zdravotnickým materiálem, které jsou jasně označeny a jsou uloženy na jednotlivých dozorečích stanovištích. Příslušníci dozorečí služby dohlíží na udržování brašen v pohotovostním stavu. Po každém použití zdravotnického materiálu je personálem zdravotnického střediska věznice obsah brašny doplněn, což je zapsáno do sešitu uloženého v brašně.

Na pracoviště zaměstnanců věznice byly vydány k dispozici i lékárníčky (autolékárničky). Jejich obsah ale není po použití doplňován, jsou určeny ke spotřebování. Vaše zjištění na oddělení D2 se zcela jistě týkalo tohoto druhu lékárníček.

Část 11 – Stížnosti (doporučení č. 11.1 až 11.3)

Veškeré žádosti odsouzených jsou stanoveným způsobem evidovány a bezodkladně postupovány k dalšímu vyřízení. Žádný případ nesprávného postupu zaměstnance v dané oblasti nebyl zaznamenán, respektive žádný odsouzený si nestěžoval.

Za vyřizování stížností sice zodpovídá ředitel věznice, nicméně samotné šetření a shromažďování souvisejících materiálů provádějí příslušníci oddělení prevence a stížností. Postup je upraven v nařízení generálního ředitele Vězeňské služby č. 70/2009 o vyřizování stížností a oznámení ve Vězeňské službě České republiky, ve znění nařízení generálního ředitele Vězeňské služby č. 8/2012, který plně respektujeme.

Ve Vámi popisovaném případě se jednalo o stížnosti, které stěžovatel adresoval na Generální ředitelství Vězeňské služby a které byly řediteli věznice postoupeny toliko ke stanovisku a zajištění písemných materiálů. V prvním podání stěžovatel poukazoval na jednání příslušnice dozorečí služby, která je osobou blízkou ředitele věznice, a ve druhém podání pak na jednání ředitele samotného. Samotné vyřízení stížností pak bylo v gesci odboru kontroly Generálního ředitelství Vězeňské služby (viz ustanovení čl. 8 odst. 2 písm. a) citovaného nařízení – „stížnost směřující proti řediteli prošetřuje, přezkoumává a vyřizuje odbor kontroly“).

Ustanovení § 34 odst. 8 RVTOS stanoví: „Pokud odsouzený požádá o rozhovor ředitele věznice, musí mu být takový rozhovor umožněn zpravidla do jednoho týdne, v naléhavých případech bezodkladně. Naléhavost případu posuzuje ředitel věznice podle důvodů uvedených v žádosti.“

Písemné žádosti odsouzených o rozhovor jsou prostřednictvím OVT, případně oddělení správního předávány řediteli věznice k vyřízení. Ten žádost vždy posoudí dle důvodů v ní uvedených, a to z hlediska obsahu, závažnosti, naléhavosti. Po vyhodnocení situace předá žádost k vyřízení I. zástupci ředitele věznice, popř. vedoucí OVT, kteří jsou kompetentní záležitost profesionálně a odborně vyřešit. Ředitel věznice je vždy následně o průběhu a výsledku rozhovoru informován. Žádný odsouzený doposud s tímto způsobem vyřízení jeho žádosti o rozhovor nevyjádřil neshodu, a to i z důvodu, že veškeré jejich

oprávněné požadavky a dotazy byly vždy patřičně vyřízeny. Žádost o rozhovor spolu se záznamem o jejím vyřízení se zakládá do osobního spisu odsouzeného.

ŘVTOS stanoví, že odsouzený, pokud chce uskutečnit rozhovor, žádá o jeho umožnění ředitele věznice, nestanoví však již, že tento rozhovor musí provést ředitel věznice osobně. Toto ani není vždy ve skutečnosti realizovatelné, a to z hlediska časových možností ředitele věznice. Proto je nastavena výše zmíněná zastupitelnost, která musí fungovat nejen z hlediska zaneprázdnění ředitele věznice z důvodů plnění služebních povinností, ale je třeba brát v úvahu i další situace (neodkladná jednání, služební cesty, čerpání dovolené, nemoc atd.). Lze tedy konstatovat, že dané problematice, resp. právu odsouzeného na rozhovor věnujeme náležitou pozornost.

Závěr

Oblast VTOS je velmi specifická a náročná na její zabezpečení, o čemž se Vy i pracovníci Vaší kanceláře v rámci návštěv vězeňských zařízení sami přesvědčujete. Vašich názorů a doporučení si vážím, nicméně s řadou z nich se nemohu ztotožnit. Zejména pak s jejich odůvodněním, když je vysloven jednoznačný závěr pouze na základě ničím nepodloženého tvrzení (i nekonkrétního) jedné osoby (odsouzeného). Vaše zjištění i doporučení jsem si důkladně prostudoval, načež jsem je rozdělil do 4 skupin.

První (nejrozsáhlejší) skupinu tvoří doporučení vyslovená a generalizovaná na základě 1 zjištění či oznámení, která ale byla a jsou dle nás ve věznici standardně plněna, daná oblast převážně řádně funguje, tudíž není nutné přijímat další opatření. Patří sem doporučení 1.1, 1.2, 1.3, 1.5, 1.6, 1.7, 1.8, 1.9, 1.10, 2.1, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7, 2.8, 3.4, 3.5, 4.6, 4.8, 4.9, 4.10, 6.2, 7.1, 7.3, 7.4, 7.5, 8.1, 8.3, 8.7, 8.11, 10.6, 10.7, 11.1, 11.3.

Do druhé skupiny jsem zařadil zjištění a doporučení pro nás „nová“, která byla (budou) plně či zčásti přijata a zavedena do praxe. Jedná se o doporučení 1.4, 3.2, 3.3, 3.6, 4.5, 4.11, 5.1, 5.3, 8.2, 8.3, 8.11, 10.4, 11.3.

Třetí skupina obsahuje doporučení, která nelze realizovat, jelikož nevychází ze zákonného rámce upravujícího výkon trestu odnětí svobody ani vnitřních předpisů Vězeňské služby nebo nejsou jinak opodstatněná (současný stav je schválen k užívání, případně neodpovídá zjištěním). Mezi tato doporučení náleží 2.2, 2.6, 4.1, 4.2, 4.3, 4.7, 5.2, 6.1, 6.3, 6.4, 7.2, 8.4, 8.5, 8.8, 8.9, 8.10, 8.12, 10.1, 10.2, 11.2.

U čtvrté skupiny doporučení se jedná o žádost o podání informací či zaslání materiálů (3.1, 4.4, 5.1, 5.4, 7.6, 8.1, 8.6, 9.1, 10.3).

Některá doporučení jsou zařazena ve dvou skupinách, jelikož se jimi prolínají.

Vaše opatření doporučená ke zvýšení standardu zacházení jsem ve většině případů akceptoval (viz text vyjádření), takže byla, jsou či budou zavedena do praxe.

Stejně jako s některými zjištěními a doporučeními si dovoluji nesouhlasit i s Vaším názorem uvedeným v závěru zprávy. Vyjadřujete v něm velké znepokojení ve vztahu k podmínkám výkonu trestu odnětí svobody u odsouzených se zdravotním postižením, dle Vašeho názoru byly zjištěny závažné nedostatky stran zajištění péče o ně, včetně péče zdravotní dosahují intenzity špatného zacházení. Dále uvádíte, že výkon trestu odnětí svobody ve věznici nerespекtuje zásady humanity a nenaplnuje účel výkonu trestu, tedy působit

na odsouzené tak, aby snižovali nebezpečí recidivy svého kriminálního chování a vedli po propuštění soběstačný život v souladu se zákonem.

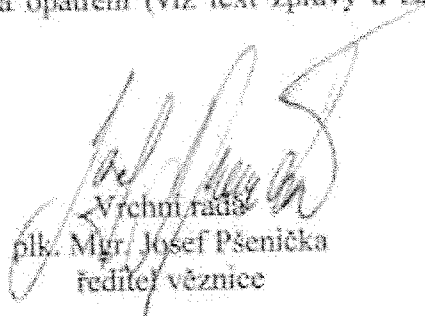
Jak je výše podrobně vysvětleno, skutečnost je totiž zcela odlišná. Lze konstatovat, že systém zajišťující dostupnost zdravotní péče odsouzeným je transparentní a samotná zdravotní péče je jim poskytována v maximální možné míře. Zdravotní péče je odsouzeným dostupná po celých 24 hodin, přičemž v mimopracovní době je v případě potřeby zajištěna formou eskort do civilních zdravotnických zařízení nebo přivoláním rychlé lékařské či zdravotní pomoci. Rehabilitační péče pro odsouzené je zajišťována s ohledem na jejich zdravotní stav a indikace této péče ve spolupráci s Vězeňskou nemocnicí Brno a Pardubickou krajskou nemocnicí a.s. Pardubice (věznice není rehabilitačním zařízením). V terapeutickém centru věznice je pak pod dohledem vychovatele – terapeuta prováděna s vybranými odsouzenými pohybová a pracovní terapie (částečně kopíruje ergoterapeutickou péči) a relaxační cvičení. Pro doplnění lze uvést, že z medicínského hlediska je zájem o motivaci odsouzených k co největší sebeobslužnosti v rámci jejich současného zdravotního stavu s cílem oddálení rozvoje závislosti na pomoci další osoby.

Odsouzení mají adekvátní péči i adekvátní podmínky VTOS a v souladu s ustanovením § 2 ZVTOS je respektována jejich lidská důstojnost a je s nimi zacházeno tak, aby bylo zachováno v maximální možné míře jejich zdraví.

Rád bych zdůraznil, že věznice právní řád České republiky dodržuje a dbá na to, aby nedocházelo k jeho porušování. Jednotlivá ustanovení citovaných právních předpisů jsou ve věznici důsledně dodržována, a to ve všech směrech činnosti. Jako organizační složka státu prosazuje a chrání oprávněné zájmy Vězeňské služby, kterými je zejména zajištění bezpečnosti ve věznici, s majetkem České republiky hospodář účelně a hospodárně v souladu se zákonem č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů, dbá na zásadu rovnosti práv odsouzených tak, jak stanoví ustanovení § 15 ZVTOS.

Závěrem vyjádřím přesvědčení, že předmětná zpráva bude pro Vás dostatečná a změni Váš pohled na většinu Vámi uváděných doporučení, která označujete jako individuální i systémové nedostatky VTOS ve věznici. Ačkoli s tímto závěrem i některými doporučeními nesouhlasím, Vaše podněty (v řadě případů by mohly být více konkretizovány a individualizovány), k nimž byla operativně přijata řada opatření (viz text zprávy a závěr), vítám.

S pozdravem

Vrchní rada
plk. Mgr. Josef Pšenička
ředitel věznice